YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO

9 päivänä lokakuuta 2001 *

Asiassa C-400/99,

Italian tasavalta, asiamiehenään U. Leanza, avustajanaan avvocato dello Stato P. G. Ferri,

kantajana,

vastaan

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään E. De Persio ja D. Triantafyllou,

vastaajana,

jossa kantaja vaatii yhteisöjen tuomioistuinta kumoamaan 6.8.1999 päivätyllä kirjeellä SG(99) D/6463 Italian tasavallalle tiedoksiannetun komission päätöksen, joka on julkaistu *Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä* 23.10.1999 (EYVL, C 306, s. 2) ja jolla komissio aloitti EY 88 artiklan 2 kohdassa määrätyn menettelyn asiassa C 64/99 (ex NN 68/99) — Italia — Gruppo Tirrenia di Navigazione -ryhmän yrityksille myönnettävä valtiontuki, siltä osin kuin tämä päätös koskee kyseisen tuen keskeyttämistä,

* Oikeudenkäyntikieli: italia.

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN,

toimien kokoonpanossa: presidentti G. C. Rodríguez Iglesias, jaostojen puheenjohtajat P. Jann, F. Macken, N. Colneric ja S. von Bahr sekä tuomarit A. La Pergola, J.-P. Puissochet (esittelevä tuomari), L. Sevón, M. Wathelet, V. Skouris ja J. N. Cunha Rodrigues,

julkisasiamies: C. Stix-Hackl,
kirjaaja: apulaiskirjaaja H. von Holstein,

ottaen huomioon suullista käsittelyä varten laaditun kertomuksen,

kuultuaan Italian tasavallan, asiamiehenään avvocato dello Stato M. Fiorilli, ja komission, asiamiehenään V. Di Bucci, 9.1.2001 pidetyssä istunnossa esittämät suulliset huomautukset,

kuultuaan julkisasiamiehen 29.3.2001 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Italian tasavalta on yhteisöjen tuomioistuimeen 18.9.1999 toimittamallaan kanteella vaatinut EY 230 artiklan nojalla yhteisöjen tuomioistuinta kumoa-

maan 6.8.1999 päivätyllä kirjeellä SG(99) D/6463 Italian tasavallalle tiedoksiannetun komission päätöksen, joka on julkaistu *Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä* 23.10.1999 (EYVL, C 306, s. 2) ja jolla komissio aloitti EY 88 artiklan 2 kohdassa määrätyn menettelyn asiassa C 64/99 (ex NN 68/99) — Italia — Gruppo Tirrenia di Navigazione -ryhmän yrityksille myönnettävä valtiontuki (jäljempänä riidanalainen päätös), siltä osin kuin tämä päätös koskee kyseisen tuen keskeyttämistä.

Asetus N:o 659/1999

2 Aluksi on todettava, että riidanalainen päätös on tehty menettelyssä, joka on määritelty Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 93 artiklan soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä 22 päivänä maaliskuuta 1999 annetussa neuvoston asetuksessa (EY) N:o 659/1999 (EYVL L 83, p. 1; jäljempänä valtiontukimenettelystä annettu asetus), joka tuli voimaan 16.4.1999.

3 Tämän asetuksen 1 artikla sisältää muun muassa seuraavat määritelmät:

"Tässä asetuksessa tarkoitetaan:

a) 'tuella' toimenpiteitä, jotka täyttävät kaikki perustamissopimuksen 92 artiklan 1 kohdassa asetetut tunnusmerkit;

b) 'voimassa olevalla tuella'

— —

ii) hyväksyttyjä tukia eli tukiohjelmia ja yksittäisiä tukia, jotka komissio tai neuvosto on hyväksynyt;

— —

v) tukia, joiden voidaan katsoa olevan voimassa olevia tukia, koska voidaan osoittaa, että ne käyttöönottohetkellä eivät vielä olleet tukia, mutta ovat muuttuneet myöhemmin sellaisiksi yhteismarkkinoiden kehityksen johdosta ilman, että jäsenvaltio olisi muuttanut niitä. Jos tietyt toimenpiteet muuttuvat tuiksi sen jälkeen, kun tietty toiminta on vapautettu kilpailulle yhteisön lainsäädännössä, näitä toimenpiteitä ei kilpailun vapauttamiselle vahvistetun ajankohdan jälkeen pidetä voimassa olevana tukena.

c) 'uudella tuella' kaikkia tukia, eli tukiohjelmia ja yksittäisiä tukia, jotka eivät ole voimassa olevaa tukea, mukaan lukien voimassa olevan tuen muutokset;

— —

f) 'sääntöjenvastaisella tuella' uusia tukia, jotka on otettu käyttöön perustamissopimuksen 93 artiklan 3 kohdan vastaisesti;

— — ."

4 Valtiontukimenettelystä annetun asetuksen 4 artiklan 4 kohdassa säädetään, että "jos komissio alustavan tutkinnan jälkeen toteaa, että ilmoitetun toimenpiteen soveltuvuudesta yhteismarkkinoille on epäilyjä, se päättää aloittaa perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdassa määrätyn menettelyn, jäljempänä 'muodollisen tutkintamenettelyn aloittamista koskeva päätös'". Asetuksen 7 artiklan 1 kohdan mukaan muodollinen tutkintamenettely päätetään päätöksellä tämän artiklan 2—5 kohdan mukaisesti.

5 Valtiontukimenettelystä annetun asetuksen 10, 11, 12 ja 13 artiklassa, jotka sisältyvät III lukuun, jonka otsikkona on "Sääntöjenvastaista tukea koskeva menettely", säädetään seuraavaa:

"10 artikla

Tutkinta, tietojensaantipyyntö ja tietojen antamista koskeva välipäätös

1. Jos komissiolla on miltä hyvänsä taholta saatuja tietoja oletetusta sääntöjenvastaisesta tuesta, se tutkii tiedot viipymättä.

2. Se pyytää tarvittaessa tietoja asianomaiselta jäsenvaltiolta. — —

— —

11 artikla

Tuen maksamisen keskeyttämistä tai sen tilapäistä takaisinperimistä koskeva välipäätös

1. Annettuaan asianomaiselle jäsenvaltiolle tilaisuuden esittää huomautuksensa komissio voi tehdä päätöksen, jolla jäsenvaltio velvoitetaan keskeyttämään sääntöjenvastaisen tuen maksaminen, kunnes komissio on tehnyt päätöksen tuen soveltuvuudesta yhteismarkkinoille, jäljempänä 'tuen keskeyttämistä koskeva välipäätös'.

— —

2 artikla

Välipäätöksen noudattamatta jättäminen

Jos jäsenvaltio ei noudata tuen keskeyttämistä — — koskevaa välipäätöstä, komissio voi, samalla kun se tutkii asian saatavilla olevien tietojen pohjalta, saattaa asian suoraan Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi ja pyytää sitä toteamaan, että välipäätöksen noudattamatta jättäminen merkitsee perustamissopimuksen rikkomista.

13 artikla

Komission päätökset

1. Mahdollista sääntöjenvastaista tukea koskevan tutkinnan tuloksista on tehtävä päätös 4 artiklan 2, 3 tai 4 kohdan mukaisesti. Jos on kyse muodollisen tutkintamenettelyn aloittamista koskevasta päätöksestä, menettely päätetään 7 artiklan mukaisella päätöksellä. — —

— — "

6 Valtiontukimenettelystä annetun asetuksen 17, 18 ja 19 artiklassa, jotka muodostavat V luvun, jonka otsikkona on "Voimassa olevia tukiohjelmia koskeva menettely", säädetään seuraavaa:

"17 artikla

Perustamissopimuksen 93 artiklan 1 kohdan mukainen yhteistyö

1. Komission on saatava asianomaiselta jäsenvaltiolta kaikki tarvittavat tiedot tarkistaakseen jäsenvaltion kanssa voimassa olevia tukiohjelmia perustamissopimuksen 93 artiklan 1 kohdan mukaisesti.

2. Jos komissio katsoo, että voimassa oleva tukiohjelma ei sovellu tai ei enää sovellu yhteismarkkinoille, se ilmoittaa asianomaiselle jäsenvaltiolle alustavasta kannastaan ja antaa tälle mahdollisuuden esittää huomautuksensa — —.

18 artikla

Ehdotus aiheellisiksi toimenpiteiksi

Jos komissio jäsenvaltion 17 artiklan mukaisesti toimittamien tietojen perusteella katsoo, että voimassa oleva tukiohjelma ei sovellu tai ei enää sovellu yhteismarkkinoille, se antaa suosituksen, jossa se ehdottaa aiheellisia toimenpiteitä asianomaiselle jäsenvaltiolle. Suositus voi koskea erityisesti:

a) tukiohjelman asiasisällön muuttamista; tai

b) menettelytapoja koskevien vaatimusten asettamista; taikka

c) tukiohjelman lakkauttamista.

19 artikla

Aiheellisia toimenpiteitä koskevan ehdotuksen oikeudelliset vaikutukset

1. Jos asianomainen jäsenvaltio hyväksyy ehdotetut toimenpiteet ja ilmoittaa siitä komissiolle, komissio kirjaa kyseisen tiedon ja ilmoittaa siitä jäsenvaltiolle. Annettuaan hyväksyntänsä jäsenvaltio on velvollinen toteuttamaan aiheelliset toimenpiteet.

2. Jos asianomainen jäsenvaltio ei hyväksy ehdotettuja toimenpiteitä ja komissio otettuaan huomioon asianomaisen jäsenvaltion esittämät perusteet pitää näitä toimenpiteitä edelleen tarpeellisina, se aloittaa 4 artiklan 4 kohdassa tarkoitetun menettelyn. Tämän asetuksen 6, 7 ja 9 artiklaa sovelletaan soveltuvin osin."

7 Amsterdamin sopimuksen tultua voimaan EY:n perustamissopimuksen 92 artiklasta on muutettuna tullut EY 87 artikla ja EY:n perustamissopimuksen 93 artiklasta on tullut EY 88 artikla.

Tosiseikat ja asian käsittelyn vaiheet

8 Komission saatua useita kanteluja, joissa Italian viranomaisten väitettiin myöntäneen Gruppo Tirrenia di Navigazione -ryhmän (jäljempänä Tirrenia-ryhmä) yritysten harjoittamaan kotimaan lauttaliikenteeseen valtiontukia, joita komissio ei ollut hyväksynyt, komission yksiköt pyysivät 12.3.1999 päivätyllä kirjeellään Italian viranomaisilta tästä tietoja.

9 Tiedonsaantipyyntö koski erityisesti Tirrenia-ryhmän yrityksillä olevia julkisen palvelun velvoitteita ja näistä velvoitteista johtuvien lisäkustannusten määrittämistä ja korvaamista.

10 Italian viranomaiset ovat toimittaneet vastauksensa 11.5.1999 päivätyssä kirjeessään, minkä jälkeen komission yksiköiden ja Italian viranomaisten edustajien välillä pidettiin 3.6.1999 kokous.

11 Tämän kirjeenvaihdon ja kokouksen perusteella komissio katsoi, että näiden toimenpiteiden, jotka saattoivat olla valtiontukia Tirrenia-ryhmän yritysten hyväksi, soveltuvuudesta yhteismarkkinoille oli vakavia epäilyksiä, minkä vuoksi komissio aloitti riidanalaisella päätöksellä EY 88 artiklan 2 kohdassa määrätyn menettelyn näiden oletettujen tukien tutkimiseksi.

12 Komissio antoi tämän päätöksen tiedoksi Italian viranomaisille 6.8.1999 päivätyllä kirjeellään SG(99) D/6463. Tämä kirje on julkaistu italiaksi *Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä* 23.10.1999 (EYVL, C 306, s. 2), ja siihen on liitetty tiivistelmä kyseisen virallisen lehden kielellä valtiontukimenettelystä annetun asetuksen 26 artiklan 2 kohdan mukaisesti. Kirjeessä kehotetaan Italian viranomaisia ja niitä, joita asia koskee, esittämään huomautuksensa.

13 Kirjeen siinä osassa, jonka otsikkona on "Vaatimukset", komissio toteaa erityisesti, että se varaa itselleen oikeuden vaatia Italian viranomaisia keskeyttämään kaikki tukimaksut, jotka ylittävät määrän, joka tarvitaan korvaamaan yleisen taloudellisen edun mukaisen palvelun tarjoamisesta aiheutuvat nettomääräiset lisäkustannukset. Tämän jälkeen komissio kehottaa Italian viranomaisia vahvistamaan kymmenen arkipäivän kuluessa, että ne ovat keskeyttäneet tuen maksamisen, minkä jälkeen komissio toteaa, että jos liian suurten tukien maksamista ei

keskeytetä ja jollei keskeytetystä määrästä esitetä selvityksiä, se voi osoittaa Italian viranomaisille välipäätöksen tätä varten. Komissio täsmentää, että tuen keskeyttäminen on välttämätöntä kilpailua vääristävien vaikutusten rajoittamiseksi, mutta se ei tarkoita, että itse palvelut olisi keskeytettävä, vaan niitä voidaan jatkaa yhteisön oikeuden mukaisia menettelytapoja noudattaen. Lisäksi komissio toteaa, että jolleivät Italian viranomaiset suostu noudattamaan tukien keskeyttämistä koskevaa päätöstä, komissio voi EY 88 artiklan 2 kohdan mukaan saattaa asian suoraan yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi ja tarvittaessa vaatia välitointa tuen maksamisen keskeyttämiseksi. Lopuksi komissio muistuttaa Italian viranomaisia EY 88 artiklan 3 kohdan lykkäävästä vaikutuksesta ja jäsenvaltioille 22.2.1995 lähettämästään kirjeestä, jossa komissio totesi, että kaikki sääntöjenvastaisesti myönnetyt tuet voidaan periä takaisin tuensaajilta.

14 Italian viranomaiset pyysivät 19.8.1999 päivätyssä muistiossaan komissiota pidentämään asetettua määräaikaa yhdellä kuukaudella, jotta nämä voivat vastata aineellisiin kysymyksiin, ja tiedustelivat komissiolta, mitä tämän 6.8.1999 päivätyssä kirjeessä esitetyt toteamukset kyseisten taloudellisten tukien keskeyttämisestä merkitsivät.

15 Komission yksiköt myönsivät 13.9.1999 päivätyssä kirjeessään pyydetyn määräajan pidennyksen ja vastasivat taloudellisten tukien keskeyttämistä koskevaan kysymykseen seuraavasti:

"Komissio *kehottaa* Italiaa keskeyttämään välittömästi liian suurten tukien myöntämisen ja ilmoittamaan sille näistä tuista (keskeytetyn tuen määrää koskevine tietoineen) kymmenen päivän kuluessa siitä, kun komission kirje on annettu Italialle tiedoksi. Jollei Italia noudata tätä kehotusta, komissio (tavanomaisen käytäntönsä mukaisesti) varaa itselleen oikeuden *vaatia* Italiaa keskeyttämään kyseisen tuen (tuen keskeyttämistä koskeva välipäätös).

Sen tuen keskeyttämistä koskevan kehotuksen tarkoituksena, joka Italialle on esitetty tämän asian käsittelyn alkuvaiheessa, on ilmoittaa, että komission mielestä on perusteltua keskeyttää tuen maksaminen välittömästi, ja antaa Italialle mahdollisuus esittää kymmenen päivän kuluessa väitteensä ja perustelunsa, joiden vuoksi tuen keskeyttäminen on tässä tapauksessa sen mielestä turhaa tai epätarkoituksenmukaista. Komissio ottaa huomioon nämä mahdolliset perustelut ennen mahdollisen keskeyttämismääräyksen antamista. Toisin kuin Italian viranomaiset väittävät, niitä ei kuitenkaan pyydetä noudattamaan kymmenen päivän määräaikaa esittääkseen väitteensä ja perustelunsa asian aineellisista kysymyksistä, vaan tätä varten asetettu määräaika on yksi kuukausi (joka tässä tapauksessa päättyy 30.9.1999)."

16 Italian tasavalta nosti 18.10.1999 käsiteltävänä olevan kanteen, jossa se vaatii riidanalaisen päätöksen kumoamista "siltä osin kuin siinä määrätään sääntöjenvastaisiksi todettujen tukien keskeyttämisestä".

17 Tirrenia-ryhmän yritykset Tirrenia di Navigazione SpA, Adriatica di Navigazione SpA, Caremar SpA, Toremar SpA, Siremar SpA ja Saremar SpA toimittivat 19.10.1999 ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen kannekirjelmän, joka on rekisteröity numerolla T-246/99 ja jossa ne vaativat riidanalaisen päätöksen kumoamista kokonaisuudessaan.

18 Komissio on yhteisöjen tuomioistuimeen 25.11.1999 toimittamassaan erillisessä asiakirjassa vaatinut Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 91 artiklan 1 kohdan perusteella tätä tuomioistuinta toteamaan, että lausunnon antaminen asiassa raukeaa, tai hyväksymään oikeudenkäyntiväitteen käsittelemättä itse pääasiaa.

19 Italian tasavalta toimitti 10.2.2000 yhteisöjen tuomioistuimeen tätä vaatimusta koskevat kirjalliset huomautuksensa.

Lausunnon antamisen raukeamista koskevan vaatimuksen perusteltavuus ja kanteen tutkittavaksi ottamisen edellytykset

Asianosaisten väitteet ja niiden perustelut

20 Italian hallitus on kannekirjelmässään perustellut kanteensa tutkittavaksi ottamista vetoamalla yhteisöjen tuomioistuimen asiassa C-312/90, Espanja vastaan komissio, 30.6.1992 annetussa tuomiossa (Kok. 1992, s. I-4117) ja asiassa C-47/91, Italia vastaan komissio, 30.6.1992 annetussa tuomiossa (Kok. 1992, s. I-4145) vahvistamiin periaatteisiin ja viittaamalla näiden asioiden aineellisiin perusteisiin.

21 Kuten Italian hallituksen asiamiehet ovat suullisessa käsittelyssä vahvistaneet, Italian hallituksen esittämien aineellisten perusteiden taustalla on oletus siitä, että riidanalaisessa päätöksessä velvoitetaan keskeyttämään kyseisten taloudellisten tukien maksaminen.

22 Tämän oletuksen pohjalta Italian hallitus vetoaa useisiin kumoamisperusteisiin.

23 Erityisesti Italian hallitus väittää, että komissio on määritellyt ne kolmenlaiset toimenpiteet, jotka komission mukaan on toteutettu Tirrenia-ryhmän hyväksi, sääntöjenvastaisiksi valtiontuiksi eli EY 88 artiklan 3 kohdassa tarkoitetuiksi uusiksi tai muutetuiksi tuiksi, jotka on maksettu ilman ennakolta hankittavaa hyväksyntää, suorittamatta riittävää tutkimusta, jossa se olisi voinut varmistaa, että nämä toimenpiteet todella olivat EY 87 artiklassa tarkoitettuja valtiontukia eivätkä mahdollisesti EY 88 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja voimassa olevia tukia, joiden maksamista voidaan jatkaa, kunnes komissio tekee niiden osalta kielteisen päätöksen.

24 Italian hallitus esittää, että ensinnäkin maksut, jotka Tirrenia-ryhmälle suoritettiin vastikkeeksi julkisen palvelun tarjoamisesta, perustuvat Italian liikenneministeriön ja Tirrenia-ryhmän välillä 30.7.1991 tehtyyn sopimukseen julkisesta palvelusta. Tähän sopimukseen sovelletaan Italian hallituksen mukaan palvelujen tarjoamisen vapauden periaatteen soveltamisesta meriliikenteeseen jäsenvaltioissa (meriliikenteen kabotaasi) 7 päivänä joulukuuta 1992 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 3577/92 (EYVL L 364, s. 7) 4 artiklan 3 kohtaa, jonka mukaan "olemassa olevat sopimukset julkisesta palvelusta voivat olla voimassa kyseisen sopimuksen voimassaolon päättymispäivään asti".

25 Näin ollen Italian hallitus katsoo, että vaikka maksut, jotka Tirrenia-ryhmälle suoritettiin 30.7.1991 tehdyn julkista palvelua koskevan sopimuksen perusteella, olisivat todellisuudessa EY 87 artiklassa tarkoitettuja valtiontukia, mihin se ei ota kantaa, ne olisivat joka tapauksessa voimassa olevia tukia. Italian hallitus toteaa tältä osin myös, että se on ajanjaksolla 1991—1997 toimittanut komissiolle 30.7.1991 tehdyn julkista palvelua koskevan sopimuksen sekä tiettyjä siihen liittyviä tietoja.

26 Toiseksi Italian hallitus huomauttaa, että Tirrenia-ryhmän johto on yksin määritellyt teolliseen suunnitelmaansa liittyvät toimenpiteet, joita tuen keskeyttäminen myös koskisi, eivätkä Italian viranomaiset ole virallisesti hyväksyneet näitä toimenpiteitä eikä niitä ole ilmoitettu komissiolle, joten niiden osalta ei voida aloittaa EY 88 artiklan 3 kohdan mukaista menettelyä eikä tehdä keskeyttämistä koskevaa päätöstä.

27 Kolmanneksi niiden verotuksellisten toimenpiteiden osalta, jotka komission mukaan on toteutettu Tirrenia-ryhmän hyväksi suosimalla tätä polttoaineen ja voiteluöljyn verotuksessa ja joita tuen keskeyttäminen myös koskisi, Italian hallitus katsoo, että kun komissio on Italian viranomaisten huomautuksia pyytämättä perustanut kantansa yksinomaan siihen, että näitä etuja ei myönnetty

erään kantelun tehneen osapuolen laivoille, komissio oli siinä määrin epävarma näiden toimenpiteiden tukiluonteesta, ettei se voinut kohdistaa tuen keskeyttämistä koskevaa päätöstään niihin.

28 Tukeakseen vaatimustaan siitä, että yhteisöjen tuomioistuin toteaisi lausunnon antamisen raukeavan tai jättäisi kanteen tutkimatta, komissio esittää aluksi, että riidanalaisella päätöksellä aloitettu muodollinen tutkimusmenettely koskee muun muassa niin sanottua tasapainottavaa avustusta, joka lasketaan siten, että se kattaa kunkin tilikauden tappiot, Tirrenia-ryhmän teolliseen suunnitelmaan liittyviä toimenpiteitä sekä edullista verokohtelua polttoaineen ja voiteluöljyn osalta; näitä toimenpiteitä on komission mukaan pidettävä Tirrenia-ryhmälle myönnettynä julkisena rahoituksena. Komissio toteaa näiden toimenpiteiden vaikuttavan jäsenvaltioiden väliseen kauppaan sen seurauksena, että meriliikenne on "normatiivisesti" vapautettu kilpailulle, ja se toteaa, ettei niitä ole koskaan ilmoitettu eikä hyväksytty. Tältä osin komissio väittää, ettei kyse selvästikään ole EY 88 artiklan 1 kohdassa ja valtiontukimenettelystä annetussa asetuksessa tarkoitetuista voimassa olevista tuista, ja toteaa, ettei Italian hallitus ole oikeastaan edes kiistänyt tätä. Lisäksi komissio toteaa, että se aloitti EY 88 artiklan 2 kohdassa määrätyn menettelyn, koska se epäili, että kyseiset toimenpiteet saattoivat olla EY 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja valtiontukia, ja jos näin oli, sillä oli epäilyksiä niiden soveltuvuudesta yhteismarkkinoille (poissulkematta kuitenkaan erityisesti sitä, että tuet, joilla korvataan julkisen palvelun velvoitteista aiheutuvat lisäkustannukset, voivat soveltua yhteismarkkinoille).

29 Komissio toteaa, että siinä tilanteessa, jossa se päätti aloittaa EY 88 artiklan 2 kohdassa määrätyn menettelyn, yksi kantelun tehneistä osapuolista oli uhannut sitä laiminlyöntikanteella.

30 Komissio väittää, ettei kanteella ole kohdetta. Se korostaa tässä yhteydessä, että Italian hallitus on riitauttanut ainoastaan riidanalaisen päätöksen sen osan, jossa määrätään sääntöjenvastaisiksi arvioitujen tukien keskeyttämisestä.

31 Komission mukaan riidanalaisessa päätöksessä ei kuitenkaan millään tavalla määrätä kyseisten toimenpiteiden keskeyttämisestä. Komissio huomauttaa, että kyseisessä päätöksessä ainoastaan muistutetaan EY 88 artiklan 3 kohdan lykkäävästä vaikutuksesta, joka koskee uusien tai muutettujen tukien maksamista, ja ilmoitetaan Italian hallitukselle, että komissio varaa itselleen oikeuden myöhemmin määrätä keskeytettäväksi kaikki tukimaksut, jotka ylittävät julkisen palvelun velvoitteesta Tirrenia-ryhmälle aiheutuvien lisäkustannusten korvaamiseen tarvittavan määrän. Riidanalaisen päätöksen kohta, jossa komissio kehottaa Italian viranomaisia vahvistamaan kymmenen päivän kuluessa, että tällaisten tukien maksaminen on keskeytetty, on komission mukaan ainoastaan keino selvittää, onko tukien maksaminen todellisuudessa keskeytetty vai ei, jotta voidaan tutkia, onko Italian hallitukselle tarkoituksenmukaista osoittaa tätä varten valtiontukimenettelystä annetun asetuksen 11 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu välipäätös ja pyytää siltä tätä ennen mahdollisia huomautuksia asiasta.

32 Komissio katsoo erityisesti, että Italian viranomaiset olisivat voineet tällaisen kehotuksen saatuaan arvioida, ettei tuki ylittänyt julkisen palvelun velvoitteesta aiheutuvia lisäkustannuksia, minkä perusteella ne olisivat voineet väittää, ettei tuen maksamista ollut miltään osin aihetta keskeyttää. Kaikki nämä selitykset on komission mukaan annettu Italian viranomaisille 13.9.1999 päivätyssä komission kirjeessä, joka lähetettiin vastauksena 19.8.1999 päivättyyn Italian viranomaisten muistioon.

33 Komissio katsoo, että riidanalaisessa päätöksessä ainoastaan pyydetään vahvistusta ja kehotetaan esittämään huomautuksia ja että koska tuen keskeyttämisestä ei ole tehty päätöstä, kanne ei ole perusteltu eikä sillä ole kohdetta. Kaikki kantajan esittämät väitteet ovat siis turhia.

34 Juuri tämän vuoksi komissio väittää, että EY 88 artiklan 2 kohdassa määrätyn menettelyn aloittamiselle on ollut riittäviä perusteita. Kyse on yksinkertaisesti menettelyn aloittamisesta ja siihen liitetystä varoituksesta siitä, että asiassa voidaan antaa välipäätös. Komissio on ainoastaan selittänyt, miksi liian suurten tukien keskeyttäminen on yleisen edun mukaista.

35 Samoin komission mukaan on täysin normaalia, että siinä vaiheessa kun EY 88 artiklan 2 kohdassa määrätty menettely aloitettiin, komissio oli epävarma siitä, onko kyseiset toimenpiteet määriteltävä EY 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuiksi valtiontuiksi vai perustamissopimuksen mukaisiksi tuiksi. Koska Italian viranomaisille osoitettu kehotus esittää huomautuksia koski sekä näitä määrittelyjä että mahdollisesti myöhemmin tehtävää välipäätöstä kyseisten toimenpiteiden keskeyttämisestä, Italian hallituksen väitteet, jotka perustuvat oletukseen siitä, että tuen keskeyttämistä koskeva välipäätös oli jo tehty, ovat täysin perusteettomia.

36 Vaihtoehtoisesti komissio katsoo, että kanne on jätettävä tutkimatta. Koska riidanalaisessa päätöksessä ei komission mukaan määrätä tukien keskeyttämisestä ja koska se on ainoastaan valmisteleva toimenpide, joka edeltää mahdollista myöhemmin tehtävää tuen keskeyttämistä koskevaa välipäätöstä, sitä ei sellaisenaan voida pitää sen kohteena olevalle oikeussubjektille vastaisena täytäntöönpanokelpoisena toimena, josta voitaisiin nostaa kumoamiskanne.

37 Italian hallitus muistuttaa komission esittämää oikeudenkäyntiväitettä koskevissa huomautuksissaan ensinnäkin, että se on kannekirjelmässään viitannut edellä mainitussa asiassa Espanja vastaan komissio annettuun tuomioon, jonka perusteella se katsoo yhteisöjen tuomioistuimen vahvistaneen, että jos komissio aloittaa valtiontukea koskevassa asiassa EY 88 artiklan 3 kohdan mukaisen muodollisen menettelyn, koska komissio pitää tätä toimenpidettä uutena tukena, jota ei ole ilmoitettu ja jota keskeyttämisvelvollisuus tämän vuoksi koskee, ja jos asianomainen jäsenvaltio puolestaan on eri mieltä ja katsoo, että komission tarkoittama toimenpide on voimassa oleva tuki, jota keskeyttämisvelvollisuus ei koske, tämä jäsenvaltio voi saattaa asian EY 230 artiklan nojalla yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi ja vaatia menettelyn aloittamisesta tehdyn päätöksen sen osan kumoamista, jossa toimenpide määritellään tueksi, jota lykkäävä vaikutus koskee.

38 Tämän jälkeen Italian hallitus toteaa, että tilanne on juuri tällainen nyt käsiteltävänä olevassa asiassa. Se korostaa, että komissio on selvästi soveltanut EY 88 artiklan 3 kohtaa ja että Italian hallitus itse väittää, kuten sen neljännestä kanneperusteesta ilmenee, että komission olisi pitänyt soveltaa voimassa olevia tukia koskevaa EY 88 artiklan 1 kohtaa.

39 Italian hallitus väittää, että kun komissio vetoaa siihen, ettei tuen keskeyttämisestä ole tehty välipäätöstä, se arvioi kanteen kohdetta ilmeisen virheellisesti ja sekoittaa toisiinsa tutkittavaksi ottamisen edellytykset ja asian aineelliset perusteet. Italian hallitus toteaa riitauttaneensa tuen keskeyttämistä koskevan määräyksen. Sen mielestä määräys on merkitykseltään laajempi kuin välipäätös, mutta sillä on kuitenkin aineellisesti sama sisältö ja samat oikeusvaikutukset kuin välipäätöksellä.

40 Tältä osin Italian hallitus muistuttaa, että edellä mainitussa asiassa Espanja vastaan komissio annetussa tuomiossa Espanjan viranomaisilla katsottiin olevan asiavaltuus riitauttaa menettelyn aloittamisesta tehty päätös, vaikka tämäkään päätös ei sisältänyt komission välipäätöstä vaan siinä ainoastaan viitattiin perustamissopimuksen 93 artiklan 3 kohdan määräysten lykkäävään vaikutukseen.

41 Italian hallitus kiistää myös komission toteamuksen, jonka mukaan se olisi myöntänyt, että kyseiset toimenpiteet olivat EY 88 artiklan 3 kohdassa tarkoitettuja uusia tai muutettuja tukia eli sääntöjenvastaisesti maksettuja tukia, eivätkä EY 88 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja voimassa olevia tukia.

42 Italian hallitus myöntää, että se maksaa Tirrenia-ryhmälle 30.7.1991 tehdyssä julkista palvelua koskevassa sopimuksessa, joka on aikanaan toimitettu komissiolle, määrättyä rahoitusta ja muistuttaa, että jos näitä rahoitustoimia on pidettävä EY 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuina valtiontukina siitä huolimatta, että niiden tarkoituksena on ainoastaan korvata ne kustannukset, jotka Tirrenia-ryhmä tosiasiallisesti joutuu maksamaan yleisen edun nimissä, Italian hallitus katsoo, että niitä on tällöin käsiteltävä voimassa olevina tukina ja että komission olisi pitänyt ainakin varmistaa, etteivät ne ole tällaisia tukia.

43 Lopuksi Italian hallitus katsoo, että komissio aiheuttaa sekaannusta tässä asiassa erityisesti väittämällä yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 91 artiklan

1 kohdan nojalla esittämässään hakemuksessa, että riidanalaiseen päätökseen sisältyvät toteamukset tuen keskeyttämisestä koskevat ainoastaan liian suuria tukia.

44 Italian hallitus ihmettelee tätä uutta tukityyppiä. Se korostaa, että tukien keskeyttämisvelvollisuuden osalta ainoa merkityksellinen ero on tehtävä uusien tukien ja voimassa olevien tukien välillä ja että vaikka tuen liian suuri määrä vaikuttaa arviointiin, joka koskee sen soveltuvuutta yhteismarkkinoille, kyseessä on perustamissopimuksen ilmeinen rikkominen, jos tuen määrää käytetään perusteena määritettäessä sitä, onko tuen keskeyttämistä koskeva velvollisuus olemassa, koska tällä tavalla komissio saisi harkintavaltaa arvioidessaan, mitkä toimenpiteet on keskeytettävä.

Yhteisöjen tuomioistuimen arviointi asiasta

45 EY 88 artiklasta, sellaisena kuin yhteisöjen tuomioistuin on sitä tulkinnut, ja valtiontukimenettelystä annetusta asetuksesta seuraa, että kun komissio on tietoinen jo toteutetusta toimenpiteestä, jonka osalta se katsoo — pyydettyään asianomaiselta jäsenvaltiolta tarvittavat selvitykset —, että kyse saattaa olla sellaisesta uudesta tuesta tai voimassa olevan tuen muuttamisesta, jonka soveltuvuudesta yhteismarkkinoille on epäilyksiä, komission on aloitettava EY 88 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu menettely.

46 Jollei kyseinen jäsenvaltio keskeytä toimenpiteen toteuttamista ja noudata EY 88 artiklan 3 kohdan viimeisestä virkkeestä ja valtiontukimenettelystä annetun asetuksen 3 artiklasta johtuvaa velvollisuuttaan, jonka mukaan se ei saa panna täytäntöön uusia tukia tai voimassa olevien tukien muutoksia ennen komission tai tietyissä tapauksissa neuvoston hyväksyntää, komissio voi kyseisen asetuksen 11 artiklan 1 kohdan mukaisesti — annettuaan asianomaiselle jäsen-

valtiolle tilaisuuden esittää huomautuksensa — tehdä päätöksen, jolla jäsenvaltio velvoitetaan keskeyttämään tuen täytäntöönpano, kunnes komissio on tehnyt lopullisen päätöksen tuen soveltuvuudesta yhteismarkkinoille. Komissiolla oli tämä mahdollisuus jo ennen valtiontukimenettelystä annetun asetuksen voimaantuloa (ks. asia C-301/87, Ranska v. komissio, ns. Boussac-tapaus, tuomio 14.2.1990, Kok. 1990, s. I-307, 18—20 kohta; Kok. Ep. X, s. 319).

47 Tuen keskeyttämistä koskeva välipäätös voidaan tehdä samanaikaisesti EY 88 artiklan 2 kohdassa määrätyn menettelyn aloittamista koskevan päätöksen kanssa (ks. esim. 26.1.1994 tehty komission päätös 94/220/EY (EYVL L 107, s. 61), jossa Ranskan tasavalta määrättiin keskeyttämään EY:n perustamissopimuksen 93 artiklan 3 kohdan vastaisesti Bull-nimiselle konsernille myöntämänsä tuen maksaminen), tai viimeksi mainitun päätöksen jälkeen (ks. esim. 11.6.1991 tehty komission päätös 92/35/ETY (EYVL 1992, L 14, s. 35), jossa Ranskan tasavaltaa kehotettiin keskeyttämään Pari mutuel urbain -nimiselle yritykselle (PMU) myöntämänsä tuet, jotka oli pantu täytäntöön ETY:n perustamissopimuksen 93 artiklan 3 kohdan vastaisesti). Tilanteen mukaan asianomaista jäsenvaltiota kehotetaan esittämään huomautuksensa mahdollisesta tuen keskeyttämistä koskevasta välipäätöksestä joko ennen EY 88 artiklan 2 kohdassa määrätyn menettelyn aloittamista tai tämän menettelyn aloittamisesta tehdyssä päätöksessä taikka tämän päätöksen jälkeen.

48 Sitä vastoin EY 88 artiklan 1 ja 2 kohdasta ja valtiontukimenettelystä annetun asetuksen 17—19 artiklasta käy ilmi, että jos komission mielestä kyseessä on voimassa oleva tuki, jonka soveltuvuutta yhteismarkkinoille se aikoo uudelleen tutkia, se ei voi määrätä kyseistä jäsenvaltiota keskeyttämään näitä tukia ennen lopullista kielteistä päätöstä, jossa ne todetaan yhteismarkkinoille soveltumattomiksi. Jäsenvaltiolla puolestaan ei ole velvollisuutta keskeyttää voimassa olevaa tukea ennen lopullista kielteistä päätöstä (ks. em. asia Espanja v. komissio, tuomion 17 kohta ja asia Italia v. komissio, tuomion 25 kohta).

49 Jotta tässä tapauksessa voitaisiin ottaa kantaa lausunnon antamisen raukeamista koskevaan vaatimukseen sekä tarvittaessa Italian tasavallan EY 230 artiklan

nojalla nostaman kanteen tutkittavaksi ottamista koskevaan kysymykseen, on tutkittava, onko kyseisellä kanteella kohdetta, kun otetaan huomioon riidanalaisen päätöksen sisältö, ja onko tällä päätöksellä oikeusvaikutuksia.

50 Italian tasavalta on nostanut kanteensa riidanalaisesta päätöksestä siltä osin kuin siinä määrätään keskeyttämään kyseiset toimenpiteet, joita komissio pitää uusina sääntöjenvastaisina tukina.

51 Tältä osin on todettava, että jos komission päätökseen sisältyy välipäätös sellaisen toimenpiteen keskeyttämisestä, joka saattaa olla valtiontukea, kanteella, joka kohdistuu tällaiseen päätökseen sisältyvään keskeyttämisvelvoitteeseen, on kohde ja kyseisellä päätöksellä on oikeusvaikutuksia, koska se on luonteeltaan välittömästi velvoittava.

52 Nyt käsiteltävänä olevassa asiassa ei vaikuta siltä, että riidanalaiseen päätökseen sisältyisi valtiontukimenettelystä annetun asetuksen 11 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu välipäätös huolimatta siitä, että riidanalaisen päätöksen siihen osaan, jonka otsikkona on "Vaatimukset", sisältyvät tietyt kohdat saattavat olla epäselviä ja ne on esitetty järjestyksessä, joka saattaa vaikeuttaa päätöksen ymmärtämistä.

53 Komissio nimittäin toteaa riidanalaisessa päätöksessään, että se "varaa itselleen oikeuden vaatia, että Italian viranomaiset keskeyttävät kaikki tukimaksut, jotka ylittävät määrän, joka tarvitaan korvaamaan nettomääräiset lisäkustannukset yleisen taloudellisen edun mukaisen palvelun tarjoamisesta", minkä jälkeen se "kehottaa" Italian viranomaisia vahvistamaan, että ne keskeyttävät näiden tukien maksamisen. Tämän jälkeen komissio toteaa muun muassa, että jollei tukien maksamista keskeytetä, se voi osoittaa kyseiselle jäsenvaltiolle tätä kos-

kevan välipäätöksen. Lisäksi komissio toteaa, että jos Italian viranomaiset eivät noudata tukien keskeyttämistä koskevaa päätöstä, se voi saattaa asian suoraan yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi EY 88 artiklan 2 kohdan mukaisesti.

54 Tältä osin on huomattava, että ilmaisu "kehottaa", jota komissio on käyttänyt saadakseen Italian viranomaiset keskeyttämään kyseiset toimenpiteet, ei sellaisenaan ole velvoittava ja että komissio selittää varaavansa itselleen (siis tulevaisuutta varten) oikeuden vaatia tuen keskeyttämistä — toisin sanoen se voi tehdä tätä koskevan välipäätöksen — ja jollei tätä päätöstä noudateta, se voi saattaa asian suoraan yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi EY 88 artiklan 2 kohdan määräysten mukaisesti.

55 On kuitenkin tutkittava, tarkoittaako riidanalainen päätös siitä huolimatta, että tuen keskeyttämistä koskevaa välipäätöstä ei ole tehty, että Italian viranomaisten pitäisi keskeyttää siinä mainittujen toimenpiteiden toteuttaminen, ja onko EY 88 artiklan 2 kohdassa määrätyn menettelyn aloittamisesta tehdyllä päätöksellä sellaisenaan oikeusvaikutuksia.

56 Kuten yhteisöjen tuomioistuin on edellä mainitussa asiassa Espanja vastaan komissio antamansa tuomion 17 kohdassa ja asiassa Italia vastaan komissio antamansa tuomion 25 kohdassa todennut, päätöksellä, jolla EY 88 artiklan 2 kohdassa määrätty menettely aloitetaan, on erilaisia oikeusvaikutuksia sen mukaan, onko käsiteltävänä olevaa tukea pidettävä uutena tukena vai voimassa olevana tukena. Ensin mainitussa tapauksessa jäsenvaltio ei saa toteuttaa komission käsiteltävänä olevaa tukisuunnitelmaa, kun taas tällaista kieltoa ei voida soveltaa, jos kyse on jo voimassa olevasta tuesta.

57 Jos kyse on tuesta, jonka täytäntöönpano ja maksaminen on jo aloitettu ja jonka jäsenvaltio arvioi voimassa olevaksi tueksi, ja jos komissio sitä vastoin määrittelee sen — vaikkakin väliaikaisesti — uudeksi tueksi päätöksessään, jolla tätä

tukea koskeva EY 88 artiklan 2 kohdassa määrätty menettely aloitetaan, tällä komission antamalla määrittelyllä on itsenäisiä oikeusvaikutuksia.

58 Tuen määrittely perustuu objektiiviseen tilanteeseen, joka ei riipu siitä, miten tukea arvioidaan siinä vaiheessa, kun EY 88 artiklan 2 kohdassa määrätty menettely aloitetaan. Tämän tuomion 57 kohdassa tarkoitettu päätös kuitenkin merkitsee, että komissio ei aio tutkia tukia EY 88 artiklan 1 kohdassa ja valtiontukimenettelystä annetun asetuksen 17—19 artiklassa tarkoitetussa voimassa olevia tukia koskevassa seurantamenettelyssä. Tämä tarkoittaa sitä, että komissio ei ennen menettelyn aloittamista ehdota kyseiselle jäsenvaltiolle näissä säännöksissä ja määräyksissä tarkoitettuja aiheellisia toimenpiteitä tuen mukauttamiseksi yhteismarkkinoiden asteittaisen kehityksen ja toiminnan edellyttämällä tavalla ja että komission mielestä tuki on pantu tai pannaan täytäntöön sääntöjenvastaisesti, koska EY 88 artiklan 3 kohdan viimeisestä virkkeestä johtuvaa lykkäävää vaikutusta, joka koskee uusia tukia, ei ole otettu huomioon.

59 Tällainen päätös aloittaa EY 88 artiklan 2 kohdassa määrätty menettely sellaisen toimenpiteen osalta, jonka täytäntöönpano on jo aloitettu ja joka määritellään uudeksi tueksi, muuttaa välttämättä kyseisen toimenpiteen sekä siitä hyötyvien yritysten oikeudellista tilannetta erityisesti toimenpiteen täytäntöönpanon jatkamisen osalta. Tällaisen päätöksen tekemiseen saakka jäsenvaltio, tuensaajayritykset ja muut taloudelliset toimijat voivat uskoa, että toimenpide toteutetaan sääntöjenmukaisesti voimassa olevana tukena, kun taas päätöksen tekemisen jälkeen tämän toimenpiteen laillisuudesta on ainakin vahvoja epäilyksiä, ja tällöin jäsenvaltion on keskeytettävä tuen maksaminen — tosin välitoimista päättävää tuomaria voidaan silti pyytää määräämään välitoimista —, jos EY 88 artiklan 2 kohdassa määrätyn menettelyn aloittamisen vuoksi ei ole mahdollista tehdä heti päätöstä, jossa tuki todettaisiin yhteismarkkinoille soveltuvaksi ja jonka perusteella kyseisen toimenpiteen täytäntöönpanoa voitaisiin sääntöjenmukaisesti jatkaa. Tällaiseen päätökseen voidaan myös vedota kansallisessa tuomioistuimessa, jonka on määrättävä kaikki EY 88 artiklan 3 kohdan viimeisen virkkeen rikkomisesta johtuvat seuraamukset. Lopuksi on todettava, että joka tapauksessa tällainen päätös johtaa todennäköisesti siihen, etteivät tuensaajayritykset ota vastaan uusia tukimaksuja tai että ne hankkivat tarvittavat summat varautuen siihen, että ne mahdollisesti joutuvat palauttamaan ne myöhemmin. Tällöin myös muut liikeyhteisössä toimivat yritykset ottavat suhteissaan tuensaajien kanssa huomioon epävarman oikeudellisen ja taloudellisen tilanteen.

60 Tällaisessa tilanteessa päätös aloittaa EY 88 artiklan 2 kohdassa määrätty menettely sellaisten toimenpiteiden osalta, joiden täytäntöönpano on jo aloitettu ja jotka komissio on määritellyt uusiksi tuiksi, saa aikaan oikeusvaikutuksia, joiden seuraukset kyseisen jäsenvaltion tai mahdollisesti taloudellisten toimijoiden on itse pääteltävä; tämä poikkeaa jäsenvaltiolle osoitetusta tuen keskeyttämistä koskevasta välipäätöksestä, joka on välittömästi velvoittava ja jonka noudattamatta jättämisen komissio voi saattaa suoraan yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi valtiontukimenettelystä annetun asetuksen mukaisesti ja pyytää tätä toteamaan, että välipäätöksen noudattamatta jättäminen merkitsee perustamissopimuksen rikkomista. Tämä menettelyllinen ero ei kuitenkaan vaikuta näiden oikeusvaikutusten ulottuvuuteen.

61 Jos komissio sitä vastoin päättää käsitellä kyseistä toimenpidettä voimassa olevien tukien jatkuvaa seurantaa koskevassa menettelyssä, oikeudellinen tilanne ei muutu, ennen kuin asianomainen jäsenvaltio mahdollisesti hyväksyy aiheellisia toimenpiteitä koskevat ehdotukset tai ennen kuin komissio tekee asiassa lopullisen päätöksen.

62 Näin ollen kun komissio aloittaa EY 88 artiklan 2 kohdassa määrätyn menettelyn sellaisen toimenpiteen osalta, jonka täytäntöönpano on jo aloitettu ja jonka komissio määrittelee uudeksi tueksi, kun taas asianomainen jäsenvaltio väittää sen olevan voimassa olevaa tukea, komission suorittamalla valinnalla on itsenäisiä oikeusvaikutuksia erityisesti kyseisen toimenpiteen keskeyttämisen osalta.

63 Kuten yhteisöjen tuomioistuin on edellä mainitussa asiassa Espanja vastaan komissio antamansa tuomion 21—23 kohdassa ja asiassa Italia vastaan komissio antamansa tuomion 27—29 kohdassa todennut, riidanalaisen päätöksen kaltaiset komission päätökset eivät myöskään ole pelkkiä valmistelevia toimenpiteitä, joiden lainvastaisuutta vastaan riittävä oikeussuoja voitaisiin turvata kanteella, joka kohdistuu EY 88 artiklan 2 kohdassa määrätyn menettelyn päätteeksi tehtävään päätökseen. Erityisesti on todettava, että siitä lopullisesta päätöksestä nostetun kanteen menestyminen, jolla komissio toteaa toimenpiteen yhteis-

markkinoille soveltumattomaksi, ei poistaisi tuen keskeyttämisestä johtuvia peruuttamattomia seurauksia.

64 Tässä tapauksessa on selvää, että komissio on EY 88 artiklan 2 kohdassa määrätyn menettelyn aloittaessaan katsonut olevan syytä epäillä, että tutkittavat toimenpiteet olivat uusia valtiontukia, joita ei ollut hyväksytty, minkä vuoksi se kehotti Italian viranomaisia keskeyttämään sellaisten tukien maksamisen, jotka ylittävät julkisen palvelun velvoitteesta aiheutuvien lisäkustannusten korvaamiseen tarvittavan määrän, ja muistutti näitä EY 88 artiklan 3 kohdan lykkäävästä vaikutuksesta.

65 Tämän vuoksi on todettava, että toisin kuin komissio väittää, riidanalainen päätös vaikuttaa suoraan kyseisten toimenpiteiden keskeyttämiseen, joten Italian tasavallan nostamalla kanteella, jossa se vaatii tämän päätöksen kumoamista siltä osin kuin se koskee tuen keskeyttämistä, on kohde.

66 Lisäksi kuten asiakirja-aineistosta ilmenee, Italian hallitus todellakin kiistää sen, että tiettyjä riidanalaisessa päätöksessä tarkoitettuja rahoitustoimia voitaisiin pitää uusina tukina, ja vetoaa siihen, että jos nämä toimenpiteet määritellään valtiontuiksi — mihin Italian hallitus ei ota kantaa —, ne olisivat joka tapauksessa voimassa olevia tukia. Nämä toimenpiteet johtuvat 30.7.1991 tehdyn julkista palvelua koskevan sopimuksen täytäntöönpanosta.

67 Tältä osin on todettava, että Italian hallitus viittaa kannekirjelmässään edellä mainituissa asioissa Espanja vastaan komissio ja Italia vastaan komissio annettuihin tuomioihin, jotka koskevat sellaisen kumoamiskanteen tutkittavaksi ottamista, joka on nostettu EY 88 artiklan 2 kohdassa määrätyn menettelyn aloittamisesta tehdystä päätöksestä, jossa tarkoitettujen toimenpiteiden määrittämisen uusiksi tuiksi jäsenvaltio riitauttaa ja väittää niitä voimassa oleviksi tuiksi, ja Italian hallitus esittää, että vaikka 30.7.1991 tehdyn julkista palvelua

koskevan sopimuksen perusteella maksettua rahoitusta olisi pidettävä tukena, sitä ei kuitenkaan voitaisi pitää ilmoittamatta jätettynä uutena tukena. Italian hallitus on vahvistanut tämän kantansa komission oikeudenkäyntiväitettä koskevissa huomautuksissaan.

68 Näin ollen Italian tasavallan nostama kanne on otettava tutkittavaksi siltä osin kuin siinä vaaditaan päätöksen sen osan kumoamista, jossa määrätään Italian liikenneministeriön ja Tirrenia-ryhmän välisen, 30.7.1991 tehdyn julkista palvelua koskevan sopimuksen perusteella maksettavan rahoituksen keskeyttämisestä.

69 Italian hallitus väittää, etteivät muut Tirrenia-ryhmän hyväksi toteutetut toimenpiteet, joihin EY 88 artiklan 2 kohdassa määrätyn menettelyn aloittamisesta tehty päätös kohdistuu, ole EY 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja tukia. Tällä perusteella kanne on otettava tutkittavaksi samoista syistä kuin mitä tämän tuomion 59 ja 60 kohdassa on käsitelty, myös siltä osin kuin kanne kohdistuu päätöksen siihen osaan, joka koskee näiden muiden toimenpiteiden keskeyttämistä.

70 Näin ollen hakemus, jonka komissio on esittänyt työjärjestyksen 91 artiklan 1 kohdan nojalla, on kokonaisuudessaan hylättävä.

Oikeudenkäyntikulut

71 Oikeudenkäyntikuluista päätetään myöhemmin.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN

on antanut seuraavan tuomiolauselman:

1) **Hakemus, jonka Euroopan yhteisöjen komissio on esittänyt Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 91 artiklan 1 kohdan nojalla ja jossa se vaatii yhteisöjen tuomioistuinta toteamaan, että lausunnon antaminen asiassa raukeaa tai että kanne jätetään tutkimatta, hylätään.**

2) **Oikeudenkäyntimenettelyä jatketaan pääasian osalta.**

3) **Oikeudenkäyntikuluista päätetään myöhemmin.**

Rodríguez Iglesias Jann Macken

Colneric von Bahr La Pergola

Puissochet Sevón Wathelet

Skouris Cunha Rodrigues

Julistettiin Luxemburgissa 9 päivänä lokakuuta 2001.

R. Grass

kirjaaja

G. C. Rodríguez Iglesias

presidentti